Štev. 52 Posamezna številka 20 stotink **V Trstu, v četrtek 3. marca 1921** Posamezna številka 20 stotink **Letnik XLVI**

EDINOST

Izhaja — izvzemši ponedeljek — vsak dan zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik konsorcij lista Edinost. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 7.—, pol leta L 32.— in celo leto L 60.—. — Telefon uredništva in uprave štev. 11-57.

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 *mm*). — Oglasi trgovcev in obrtnikov *mm* po 40 stot., osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov, *mm* po L 2. — Mali oglasi po 30 stot. beseda, najmanj pa L 3. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Zborovanje strokovnih organizacij v Livornu

Prvo zborovanje strokovnih delavskih organizacij vseh bojujočih se dežel se je vršilo koncem julija 1919. v Amsterdamu.

Konferenca je vzela tedaj na znanje izjavo nemških odposlancev, v kateri se ti branijo proti očitanjem, da so bili za vojno. Dasi priznavajo, da ni bilo njihovo delovanje v vojnem času popolnoma pravilno, vendar govore, da sta nemška vlada in javnost zapeljala proletariat, kateremu sta natvezala, da je Nemčija napadena in vodi obrambno vojno.

Konferenca je odklonila predlog, naj se po vseh deželah proglasi istočasno splošna delavska stavka, da se prepreči intervencija proti Rusiji in Ogrski. Tudi je odklonila predlog, s katerim se je imela obsoditi blokada zapadnih vlasti proti omenjenima deželama.

Deloma je pripoznala versaillsko pogodbo in »Zvezo narodov«, ker je sprejela razne resolucije, ki predlagajo izpremembe v omenjeni pogodbi, in ker se je izrekla za sodelovanje pri posvetovanjih »Zveze narodov«.

Prvi kongres tretje internacionale, ki se je vršil v poletju l. 1919., je začrtal v splošnem smernice svojemu delovanju ter določil program za drugi kongres, na katerem se je izdelal statut, in so se določili pogoji za vstop v tretjo internacionalo. Že na prvem kongresu pa so zborovalci odklonili vsako pripoznavanje versaillske pogodbe kakor tudi »Zveze narodov«. Ne glede na ostale resolucije je bila strokovna internacionala v Amsterdamu že po teh sklepih od tretje internacionale obsojena.

Drugi kongres tretje internacionale je zavzel tudi napram strokovnim delavskim organizacijam jasno in določno stališče, obenem pa prav odločno nastopil proti »rumeni« internacionali v Amsterdamu. Deveta točka za vstop v tretjo internacionalo pravi:

Vsaka stranka, ki hoče pripadati komunistični internacionali, mora sistematično in neumorno voditi agitacijo v osrčju sindikatov, zadrug in drugih organizacij delavskih množic. Ustvariti mora komunistična jedra, ki naj z vestnim, neumornim delom pridobijo strokovne organizacije za komunizem. Njihova dolžnost je odkrivati izdajalsko početje socialnih patriotov in kolebanje centrumašev. Ta komunistična jedra se morajo podrediti enotnosti stranke.

Deseta točka se glasi:

Vsaka stranka, ki pripada komunistični internacionali, se mora energično boriti proti rumeni inter. sindikat. v Amsterdamu. Podpirati pa mora z vsemi močmi internacionalno zvezo rdečih sindikatov, ki tvori del komunistične internacionale.

Izvrševalni odbor tretje internacionale se je pozneje še natančneje izrekel za zavojevanje strokovnih organizacij po komunističnih strankah ter določil, da se skličе za 1. maja t. l. zborovanje onih strokovnih organizacij, ki so za tretjo internacionalo.

Moskovski odbor je, kakor znano, obsodil delovanje socialistične stranke v Italiji ter zaukazal, da se očisti reformističnih elementov. Posledica tega je bil razkol stranke v Livornu.

V Livornu se je začelo 26. t. m. zborovanje italijanskih strokovnih organizacij, ki naj določi, kakšno stališče naj zavzame Splošna delavska zbornica (Confederazione Generale del Lavoro) napram moskovskim zahtevam. Delavska zbornica je bila do sedaj precej svobodna napram politični stranki, njene organizacije so se smatrale zgolj za strokovne brez političnih ciljev. Zato so bile sprejete med nje tudi take organizacije, ki po večini svojih članov niso bile socialističnega naziranja. To samostojnost so organizacije pokazale zlasti tekom gibanja kovinarskih delavcev. Vodstvo politične stranke je pustilo odločitev o gibanju vodstvu strokovnih organizacij in to se je izreklo, kakor znano, proti razširjenju gibanja ter se tako praktično izreklo proti revoluciji.

Vsi revolucionarni elementi bodisi v stranki bodisi v strokovnih organizacijah so se zavedli, kake dolžnosti je za politično gibanje razmerje med politično stranko in sindikati. Zato je že pred razkolom politične stranke v Livornu nastala zahteva, da se morajo sindikati podvreči vodstvu politične stranke, ki naj po potrebi uporablja delavstvo, združeno v mogočne organizacije, v svoje politične namene.

To je bila v prvi vrsti zahteva čistih komunistov, ki so hoteli izpolniti ukaz izvrševalnega odbora tretje internacionale v Moskvi. Po razkolu stranke v Livornu je socialistična stranka razvila v sindikatih agitacijo, da bi se ti podvrgli njenemu političnemu vodstvu. Komunisti pa zahtevajo od njih, da se podrede komunistični stranki.

Da bi v tem važnem boju ne podlegli, so se socialisti izrekli za resolucijo, v kateri je povedano, da se ustanovi ožja vez med politično stranko in Splošno delavsko zbornico, katera se pa priklopi rdečim sindikatom v Moskvi, ki bodo imeli svoje ustanovno zborovanje meseca maja v Moskvi. Socialisti zahtevajo troje, da se morajo strokovne organizacije v Italiji podrediti njihovi politični stranki, obenem pa vstopiti v tretjo internacionalo. Znano pa je, da izvrševalni odbor tretje internacionale v Moskvi ni pripoznal socialistične stranke. Zato je na prvi pogled jasno, da zahtevajo socialisti nekaj nezmiselnega. Zakaj v zahtevi, da se delavska zbornica podredi socialistični stranki, ki jo Moskva **ne pripoznava za svojo**, obenem pa da pristopi k tretji internacionali, je jasno protislovje.

Komunisti pa zahtevajo takojšnjo ločitev od »rumene« strokovne internacionale v Amsterdamu in združitev Splošne delavske zbornice s komunistično internacionalo.

Je pa še tretja struja, ki zahteva, da ostani vse pri starem; strokovne organizacije naj se ne vežejo z nobeno politično stranko, ampak naj zasledujejo gospodarske in moralne smotre svojih članov z **lastno** močjo.

Izmed omenjenih treh resolucij bo sprejeta brez dvoma socialistična, za katero so se izjavila po svojih večinah vsa velika delavska središča Italije razen Turina. V Turinu je dobila komunistična resolucija veliko večino. Tretja takozavna konfederalna (zvezna) resolucija, ki hoče, da ostane vse pri starem, ima le neznatno število pristašev.

Važno je, da so se kmetje, ki so organizirani v Splošni delavski zbornici, po ogromni večini izrekli proti komunistom. Tudi tu moremo opažati nasprotje naziranj med deželo in mestom. Kmet po svoji naravi ne more biti komunist. Odprava zasebne lastnine je pojem, ki mu ne gre v glavo. Veliki boj med kmetom in mestnim delavcem, ki je delal in dela sovjetski vladi v Rusiji največ preglavic, se izraža v majhni obliki tudi v Italiji.

Sedanje zborovanje v Livornu je silno važno zaradi tega, ker bodo mogli socialisti prešteti vrste tistih delavskih množic, na katere se lahko zanašajo v slučaju sile in potrebe. Po razkolu stranke je beli teror zavzel tak obseg in tako nevarne oblike, da grozi uničiti vse delo stranke in njenih organizacij.

To zborovanje je nekak pregled bojnih sil, ki so še ostale po strašnih porazih zadnjih mesecev. Verjetno je, da bo izšla stranka iz tega zborovanja ojačena ter bo nastopila boj samoobrane proti silnemu sovražniku, ki jo hoče zmleti v prah.

Krvavi spopadi in požigi po celi Italiji

FIRENZE, 28. Napeto sovraštvo, ki je vladalo v Florenci že dalj časa med fašisti in delavci, je prišlo v pondeljek do krvavega izbruha. Ko je korakala gruča mladeničev, pristašev liberalne stranke, zjutraj po trgu San Gaetano, je priletela iznenada med nje ročna bomba. Zgrudilo se je na tla več ranjencev. En orožnik je mrtev. Železničar Ivan Mugnai, ki je šel mimo, je vzkliknil: »Smo se vsaj znebili enega orožnika!« Kraljevi stražnik, ki je stal v bližini in čul te besede, je zagrabil za samokres in prestrelil v odgovor železničarju glavo. Delavec se je zgrudil mrtev na tla.

V znak protesta je bila proglašena na železnicah in na mestnih tramvajih stavka.

Skupina fašistov je korakala popoldne proti tajništvu Železničarske strokovne organizacije, da maščuje smrt orožnikovo. Zagrabili so strokovnega tajnika Spartaka Lavagninija in ga usmrtili s samokresi.

Vsled tega je izbruhnila splošna stavka. Mesto je v popolni temi. Spopadi med fašisti in komunisti se ponavljajo v različnih delih mesta. Vsak čas utegnejo izbruhniti novi nemiri.

V odgovor na dogodke v Florenci so naskočili v Sestru Fiorentino socialisti poslopje, kjer se nahaja sedež fašistovskih organizacij. Poslopje je bilo sežgano in je porušeno. Vsi javni lokali so zaprti. Oddelki orožnikov, vojaštva in konjenice korakajo skozi mesto in vzdržujejo red. Tovorni avtomobili, polni vojaštva, drve skozi ulice. Železniški promet je ustavljen.

Napad na delavsko zbornico v Spezii. Trije mrtvi in nad 30 ranjenih

LIVORNO, 28. Včeraj so imeli brivski pomočniki, ki stavkajo, zborovanje v Delavski zbornici. Stavkujoči delavci pripadajo vsi socialistični stranki. Na zborovanje je prišel neki fašist, ki je začel zborovalce izzivati. Nastal je pretep in socialisti so fašista dobro naklestili. Ta dogodek je druge fašiste razjezil, zbrali so se in v gruči napadli Delavski dom. Socialisti so začeli streljati proti napadalcem. Na lice mesta je prihitel oddelek kr. straž, ki je začel takoj streljati iz pušk proti socialistom. Socialisti so odločno odgovarjali ter težko ranili tri kr. stražnike, ki so kmalu potem umrli. Delavcev in fašistov je bilo ranjenih nad 30.

Bila je proglašena splošna stavka, ki traja dalje.

Spopadov med vojsko in civilisti v Črni Gori ni bilo

RIM, 28. (S.) Nekateri listi so objavili vesti o spopadih med jugoslovenskimi četami in oboroženimi Črnogorci. Jugoslovensko poslaništvo je pooblaščeno od svoje vlade, da te vesti odločno zanika.

Italijanska komisija za gospodarska pogajanja z Jugoslavijo

RIM, 1. Italijanska komisija za gospodarska pogajanja z Jugoslavijo, katera predvideva čl. VI. rapallske pogodbe, je sestavljena tako-le: Lodovico Lucciolli, predsednik; Giovanni Bolli, dr. Giovanni Moschini, ravnatelj glavnega skladišča v Trstu, inženir Ferdinando Quartieri, Francesco Salata, grof Fulco Tosti di Valminuta, Giovanni Silvestri, Antonio Bartoli, vit. Mariani in vit. Scarpa.

Krvavi nemiri in požigi v Trstu

Požig ladjedelnice pri sv. Marku. V torek zjutraj so delavci v ladjedelnici pri Sv. Marku zažgali glavno skladišče in več drugih skladišč in poslopij. Obenem so vdrli v ravnateljstvo ter opustošili vse pisarne. Uradništvo je obvestilo oblastva in urno zapustilo ladjedelnico, dočim so se delavci na različnih točkah utrdili. Ko so prispeli na lice mesta varnostni oddelki in ognjegasci, so delavci streljali na nje s tako silo, da se je moralo poklicati na pomoč vojaštvo. Vojaštvo je zlomilo odpor delavcev, kateri so po večini zbežali bodisi s pomočo ladij, bodisi po kopnem proti Sv. Jakobu. Kakih 250 ps je vojaštvo zajelo in izročilo varnostnim organom, ki so delavce odvedli v zapor. Ob 12'30 je bil v ladjedelnici vzpostavljen red. V boju med vojaki in delavci je bil 1 vojak ubit in dva delavca sta bila ranjena. Škoda se ceni na 25 milijonov lir.

Bombe proti avtomobilu s fašisti. Pred sinočnjim se je peljala gruča fašistov na tovornem avtomobilu k Sv. Jakobu. Ko je avtomobil prišel iz tunela Montuzza, so vrgli neznani ljudje proti njemu tri bombe. Pri tem je bilo težje in lažje ranjenih 8 fašistov.

Delavska zbornica v Miljah razdejana. Včeraj so fašisti napadli delavsko zbornico v Miljah in jo zažgali. Poslopje zgorelo do tal. Požar je napravil 200.000 lir škode.

V odgovor na to nasilje so delavci zažgali stanovanje pomorskega glavarja Frausina. Ta ogenj so ognjegasci pogasili.

Fašisti pustošili Narodni dom pri sv. Ivanu v Trstu

Včeraj popoldne ob štirih je vdrlo kakih 30 oboroženih fašistov v svetivanski Narodni dom. V vsem poslopju so bile ob tem času navzoče samo dve gospe in dve deklici. Poglavar tolpe, ki so ga roparji nazivali »Carlino«, je z ročno granato v roki planil v kuhinjo restavracije in zahteval na surov način sledeči pojasnili: ali imajo kako slovensko trobojnico in ali je kdo v dvorani. Ko je izvedel od gospodinje, da je dvorana prazna, je drvela vsa druhal po stopnicah v prvo nadstropje. V dvorani so razbili glasovir in potrgali kulise na odru. Udrli so tudi siloma zaključena vrata Sokolove oblačilnice in tam nadaljevali pustošenje. Sokolove »Vestnike« so znesli na cesto in jih zažgali. Zažgali so tudi več kosov gledališke garderobe. Ko je bilo delo končano, so prišli v Narodni dom orožniki, ki so prepričevali in pomirjevali zavestne poškodovatelje tujega imetja in nasilne vdiralce v tujo hišo. Preden so fašisti odšli so položili gostilničarki na srce, naj priporoči Svetivančanom, da izobesijo italijanske državne zastave in zapišejo nanje besede: Živela Italija!, ako hočejo, da jim bodo fašisti pripoznali državljanske pravice. Izročili so gostilničarki tudi sledečo pismeno izjavo: I fascisti hanno rispettato questa casa perchè qui v'erano delle donne e dei bimbi che Voi avete sgozzato a suo tempo nell' invasione. — Squadra d' azione. — V slovenskem prevodu se glasi izjava: Fašisti so imeli obzir s to hišo, ker so bile tu ženske in otroci dočim ste Vi svoječas ob invaziji ženske in otroke davili. — Napadalni oddelek.

Orožniki so aretirali tri izmed zločincev, druge so pustili, da so odšli. Pripomniti je, da so bili orožniki, katerih postaja se nahaja v neposredni bližini Narodnega doma, opozorjeni pravočasno, to je preden so napadalci naskočili hišo.

Češkoslovaška

Otvoritev II. mednarodnega semnja za vzorce

PRAGA, 28. V prisostvu oblastev je bil II. mednarodni semenj vzorcev svečano otvorjen. Semenj bo odprt do 8. marca t. l.

Rusija

Boljševiki zavzeli Tiflis in prodirajo dalje

CARIGRAD, 28. Semkaj je prišla vest, da so rdeče čete zavzele Tiflis. Vlada in drugozemske naselbine so se preselile v Tiflis in Batum. Gruzinske čete so pretrpele pri Gagri in Sonkumu hud poraz. Mesto Poti je v nevarnosti.

Perzija

Nova perzijska vlada za sporazum z Rusijo

TEHERAN, 28. Novi ministrski predsednik je izdal proglas, v katerem naznanja program nove vlade. Ta program predvideva preureditev vojske in državnih financ, organizacijo obrambe države, odpravo vseh nepotrebnih uradov in preureditev pravosodja. Ministrski predsednik izjavlja dalje, da se pogodba z Anglijo iz l. 1919 ne bo ohranila ter da se mesto njega sklene nov rusko-perzijski dogovor. To pa se bo zgodilo na prijateljski način nasproti z ozirom na druge prizadeto državo.

Londonska konferenca

LONDON, 28. Danes predpoldne ni bilo nikake konference.

Zavezniki, Nemčija in Grška

PARIZ, 28. Posebni poročevalec agencije Stefani poroča, da bodo zavezniki določili smer svojemu postopanju še le tedaj, ko bodo slišali nemške protipredloge. Zastopniki zavezniških držav bodo imeli jutri sestanek, na katerem se bodo sporazumeli o zadržanju pri pogajanjih z Nemci. Najprej se Nemcem naznanijo in, ko se Nemčija zasliši, se bo tudi lahko prisilila, da jih sprejme. Ako bi se Nemčija upirala, tedaj bi se enostavno uveljavljale določbe versaillske pogodbe. Da je grško odposlanstvo odklonilo predlog zaveznikov glede mednarodne komisije za Trakijo in Smirno, ni francoskih političnih krogov nikakor iznenadilo. Konferenca bo morala o tem še razpravljati. Predvidevajo, da se bodo sovražnosti v Mali Aziji med Turki in Grki nadaljevale. Angleški krogi so vsled neodnehljivosti grške vlade nekam nezadovoljni. Grška vlada sprejema s tem nase odgovornost za nadaljevanje vojne na vzhodu.

Bolgarska

Stambulinski in slovanstvo. — Njegova izjava v sobranju

SOFIJA, 28. Bolgarski ministrski predsednik je podal izjavo o bolgarski zunanji politiki. Naglašal je slab položaj, v katerem se je Bolgarska nahajala pred nekoliko meseci. Medtem so se upi, ki so se polagali v njegovo dolgo potovanje po Evropi, izpolnili. Ministrski predsednik misli, da je bil vzrok slabemu položaju Bolgarske predsodek, češ da je Bolgarska agent slovanske misli. Ta predsodek v zapadnih deželah še vedno živi, dasi je Bolgarska v preteklosti imela hude boje proti tlačenju s strani bivše ruske vladavine. Drugi vzrok takšnemu položaju Bolgarske pa tiči v politiki prejšnjih demokratičnih in naprednjaških vlad. Stambulinski zaklinja načelnike teh vlad, naj odnehajo od svojega političnega nastopa, da bo Bolgarska mogla izvršiti notranje reforme in okrepiti svojo politiko miru in sporazuma s sosedi. Zalog naše bodočnosti je — je Stambulinski rekel ob zaključku — da spoznamo napake iz preteklosti.

Francija

Francoska zbornica sprejela proračun za l. 1921

PARIZ, 1. Zbornica je s 300 glasovi proti 63 sprejela redni proračun za l. 1921. Senat je sprejel z 282 glasovi 4 začasni proračun za mesec marec.

Anglija

Šest irskih fenijancev ustreljenih

CORK, 1. Šest fenijancev, ki so bili obsojeni na smrt, je bilo danes predpoldne ustreljenih. Pet jih je bilo obsojenih radi napadov proti vladnim četam in eden, ker so pri njem našli revolver in knjigo z navodili za ponočno borbo.

Zedinjene države

Izpremembe v ameriški diplomatski službi

WASHINGTON, 28. Politični krogi zatrjujejo, da je novi predsednik Harding sklenil sledeče izpremembe v diplomatski službi. Polkovnik Harvel bo imenovan za poslanika v Londonu, general Pershing za poslanika v Parizu, senator Lodge za poslanika v Rimu, John Grel za poslanika v Belgradu, Grant Smith za poslanika v Budimpešti in Halstead za poslanika na Dunaju.

Čitateljem. Včeraj naš list radi stavke tiskarjev ni mogel iziti. Vsled pomanjkanja plina se v današnji številki korekture deloma niso mogle izvršiti.

V plamenu sovraštva se ne celijo rane!

»Narod potrebuje miru bolj nego kruha, in tudi mir je danes kruh.

Italija je junaško prenesla grozno težo mednarodne vojne; prenesla jo je, ali je trpela. Da se obnovi in ozdravi, za to potrebuje notranjega miru. V teh razmerah bi se Italija ne mogla upreti sunku državljanske vojne.

V interesu naroda je torej, da nasilstva prenehajo.

A naroda ne tvori samo buržoazija, temveč tudi proletariat.

Zanašanje strasti in sovraštva v politične boje, v razredno gibanje, je nesrečno početje za vse razrede in za cel narod. Kajti sovraštvo je za vse pogubno. Vsako nasilstvo razvnema sovraštvo, tli pod pepelom, ki bi se pa moglo nekega dne razvneti v plamen.

Delujmo vsi, da ga pogasimo. To je najsvetejša dolžnost te ure in sicer za vse: za tiste, ki postavljajo razred nad narod, pa tudi za vsakogar, ki mu je — kakor nam — narod nad razredi.

Socialistična stranka je zakrivila že marsikaj; vendar prihaja že do spoznanja: v svojih zadnjih proglasih priporoča množicam, naj ne izzivajo nasilstev.

Boljševiška stranka, ki se je ločila od socialistične, je izgubila mnogo na svoji učinkovitosti; teoretizira in polemizira, posebno proti socialistom, ki jih označa za »buržoazijce«, vendar nima več moči za napadanje.

Vodilni organi fašizma občutijo, da v teh razmerah nasilstvo ni več potrebno, in da tudi ni več koristno.

Tako je izjavil Mussolini v pomembnem članku v »Popolo d' Italia«:

»Kakor vsi pojavi človeškega življenja tako ima tudi nasilstvo svoje meje. Če gre preko te meje, ne škoduje toliko tistim, proti katerim je naperjeno, kakor tistim, ki izvajajo nasilstvo. Nasilstvo je za nas izjema, nikakor pa metoda in sistem. Po našem ne sme imeti nasilstvo značaj osebnega maščevanja, temveč le značaj narodne obrambe.«

Tako prihaja od odgovornih voditeljev obeh strani poziv in svarilo.

Ostanimo budni z orožjem ob boku. Prenehajmo s streljanjem! Delajmo, da se povrne socialni mir! Storimo to iz ljubezni do domovine!«

° ° °

Te besede je napisala včerajšnja »Era Nuova«. Pod vtisi žalostnih dogodkov predvčerajšnje noči ji je prišel zopet svitel moment pameti, treznosti in razsodnosti. Italija potrebuje notranjega socialnega miru, če se hoče obnoviti in če hoče ozdraveti. To je resnica, ki se ji ne more odtegniti noben Italijan, če res ljubi svoj narod in želi svoji domovini boljšo bodočnost. To je resnica, ali ni še vsa resnica. Pouk in svarilo, ki je naslovil tržaški list italijanski javnosti, treba izpopolniti. Država, ki trpi na strašnih posledicah najkrvavejše vojne, kolikor jih beleži zgodovina, ne potrebuje miru samo med razredi, ki so jim interesi in cilji v navskrižju, **temveč potrebuje tudi miru z neitalijanskimi državljani, ki so ji priključeni!** Država mora priti do notranjega miru v vsem obsegu. Zato mora priti na tem priključenem ozemlju do miru ali vsaj do znosljivih razmer **tudi med obema plemenoma, ki živita tu,** po tistem znanem pravilu: Ljubi svoje in spoštuj tuje! Če pravi »Era«, da je v tej uri za vsakogar najsvetejša dolžnost, da gasi ogenj sovraštva med razredi, priznano to brezpogojno. Dostavljamo pa, da je tudi narodni mir v tem našem Primorju ravno tako nujna potreba za državo. Ne le za socialni, ampak za notranji mir sploh morajo delovati vsi, ki so blage volje! Koliko se je grešilo v tem pogledu v vsem času zasedbe, vse do včerajšnjega dne, o tem bi lahko pisali cele knjige.

Domače vesti

Skandal! Znano nam je, da imajo razne tukajšnje tvrdke nameščene naše ljudi naloščе za dopisovanje s tvrdkami v Jugoslaviji. Celo tem tujerodnim tvrdkam se je zdelo samoobsebi umevno, da bodo iz samostojne narodne jugoslovenske države dobivali dopise v našem jeziku. A kako delajo oni tam zunaj, posebno pa — ne moremo zamolčati tega — v Ljubljani?! Pišejo malone v vseh možnih evropskih jezikih: v laškem, nemškem, francoskem in celo angleškem jeziku. Pa ne le tujerodnim tvrdkam, ampak tudi — in to nas ogorča najbolj — znanim slovenskim veletržcem ne pišejo v našem jeziku. Imamo pred seboj dopisnico, ki jo je poslala neka ljubljanska, seveda »narodna« tvrdka nekemu znanemu tržaškemu slovenskemu veletržcu v **nemškem jeziku,** in še v nemščini, da Bog pomagaj! To je sramota, škandal in znak, da se tisti »narodni« trgovci čisto nič ne zavedajo svoje narodne dolžnosti, da so brez vsake narodne zavesti, da nič ne mislijo na to, koliko škodujejo s takim početjem našemu narodnemu ugledu, naši poziciji v tem mestu in pa našim posameznim, ki so se vposobili za trgovsko poslovanje! Kateri drugorodec bo še — ob znanih sedanjih razmerah — hotel nastaviti naše ljudi, še bodo naši rojaki tam zunaj s svojo prakso podajali dokaz, da to ni potrebno, ker je za dopisovanje s trgovskim svetom v Jugoslaviji potreben nemški ali francoski jezik?! Trgovci v Jugoslaviji, ki ne dopisujejo v Trst v našem jeziku, naravnost odjedajo kruh našim ljudem v tem mestu! Na ta način se bodo morale naše vrste vedno bolj redčiti in splošni naš položaj pogubno slabiti! Javna glasila v Ljubljani nas pozivljajo in rotijo, naj vztrajamo, naj se držimo, da se naš narod v Primorju ohrani, taki trgovci — brez narodne samozavesti in brez čuta za narodno dol-

žnost — pa nam izpodmikajo tla izpod nog! Res sramota!

Vtisi z izleta. V nedeljo popoldne smo pohiteli v bližnjo okolico, da se navžijemo nekoliko svežega kraškega zraku. Solnce je naravi dajalo naravnost pomladansko lice in v nas vzbujalo praznično razpoloženje. Še skoroda spotili bi se bili, da ni vrh Opčin zavel oster in svež piš, kateri nam je dal novih moči na pot, ki smo jo ubrali v od izletnikov toli obiskovano vas Bane. To naj še pripomnim, da smo se po poti tudi kepali, kar se skoraj nekako čudno sliši. Potni in — kepali!

Prišli smo v vas. Na drevesu pred neko gostilno je v precejšnjih črkah tabla z napisom: »Bannel« (Kako imenitno, kaj ne?) Krenili smo v gostilno, toda žeja je bila kmalu ugašena. Vprašal nas je namreč gostilničar, kaj želimo, ne v trdnih kremenitih kraških besedah, ne v bujnem kraškem narečju, pač pa z uljudno besedo: »Desidera?« Ni dovolj tega razočaranja, stopili smo na vrt, da se malo okrepčamo. Pri sosednji mizi sedi večja družba. Petje zadoni: «L'internazionale« pojo navdušeni pevci, a storo gotovo polovica pojočih ni vedela, kaj poje. Gospodje komunisti! Slaba slava, ako se opeva vaš ideal v jeziku, ki ga pevci niti ne razumejo. Seveda »internacionalci« ste in slovensko **se smete** peti.

Pri drugi mizi druga družba. Rezko in trdo odmeva od bližnjih gričev njih petje... »Giovinezza, giovinezza....«

Srce naše je bilo polno tuge in pomilovanja in dalo odduška svoji boli s tem, da smo cela družba na poti v Trst ognjevito prepevali mile nam slovenske pesmi, prav do tje, kjer so nas prve tržaške hiše vzele v svojo sredo..., — R—b—c.

Iz tržaškega življenja

Krvavi pretep v gostilni. Pred včerajšnjim zvečer okoli 12 ure je bil zdravnik rešilne postaje telefonično pozvan v gostilno Giuliani na Škorklji št. 280. V omenjeni gostilni sta se nahajala Josip Jerko in Josip Kuret. Jerko je imel precej nevarno rano na hrbtu, dočim je bil Kuret ranjen v roko. Neki gost je pripovedoval, da sta se možakarja sporijela radi družinskih zadev. Z vozom rešilne postaje so ju odpeljali v mestno bolnišnico, kjer so ju sprejeli v IX. oddelek.

Zaplenjena kokaina. Včeraj popoldne je stopilo v neko gostilno v ulici Rena več policijskih agentov, ki so začeli preiskovati gostilno. Pri Albertu Pertotu, ki se je nahajal v gostilni, so našli za 3000 lir kokaine. Ker ni mogel povedati, kje je dobil kokaino so mu jo zaplenili; njega so pa odpeljali v zapor v ulico Coroneo.

Vesti iz Goriške

Fašisti pred sodiščem. Hoteli so dati samo malo lekcijo onim, ki so sovražniki Italije. Tako trdijo hudodelci, ki so se zagovarjali v pondeljek pred goriškim sodiščem radi bombnega atentata na »Narodno tiskarno«. Nacijonalizem je tista olajševalna okolnost, na katero se sklicujejo zagovorniki zločincev in v tem znamenju, v znamenju sovraštva proti slovenstvu se je tudi v glavnem vršila celotna razprava. Pri vsem tem ne pomislijo gospodje, da tista lekcija ni veljla samo tiskarni naarodne manjšine, ki ne more biti sovražnica Italije, ker je nji izročena na milost ali nemilost, ampak je isto tako veljala tudi onim ženam in otrokom, onim nesrečnim begunskim družinam, ki stanujejo v Gregorčičevem domu in ki bi bili lahko zgoreli in nesrečno končali pod razvalinami od bombe zažgane in podrte hiše. Nacionalizem je zanje olajševalna okoliščina, da smejo ropati, požigati, moriti, rušiti, isti narodni čut pa ne dovoljuje po njih mnenju narodni manjšini, da bi se v svojem listu potegovala po postavni poti za svoje pravice. Če se potegnemo zanjo, nas smatrajo v svoji slepoti za sovražnike države, dasi vedo, da mi sami ne moremo storiti ničesar kot da se potegujemo za svoje pravice in se ne udamo nasilju. Oni nas imajo za državi nevarno stranko, istovetijo nas s komunisti in republikanci. Če smo poslušali to razpravo, smo imeli priliko, prepričati se o tem dovolj jasno

Senatu je predsedoval sodni svetnik Bonne, državnik je bil Marinac. Calligarisa, ki je obdolžen, da je dejansko izvršil imenovano dejanje, je zagovarjal odvetnik Luzzatto, mladega Giganti ja in drznega Manfredinija pa neki drugi italijanski odvetnik.

Razprava se je zavlekla dolgo, zakaj Calligaris je brez vsega strahu in sramu in na dolgo kot roman razpredel svojo izpovedbo in jo podprl z živimi gestami. Tajil ni. Izjavil je, da je to storil zato, ker je tiskarna slovenska. Na opombo predsednika senata, da imajo tudi Slovenci svobodo, je dejal, da tu v Gorici ne. Tudi ga je baje razburilo dejstvo, da je z Narodne tiskarne stegan plakat, ki so ga bili nalepili oni. Manfredinija je vlekel iz krivde, češ da se je ta izjavil, naj ne stori tega, ker so v poslopju žene in otroci. Seveda je bilo dejanja izvršeno vsenno in Manfredini in Gigante, ki sta preje pomagala nositi tudi steklenico bencina sta pazila, da kdo ne pride. Gigante, mlad deček, kot Manfredini, človek nesimpatičnega, drznega obraza, ki se z zanič'jivim nasmehom neprestano ozira po poslušalcih, sta izjavila podobno, le v tem, kdo je nosil steklenico z bencinom se nso popolnoma strinjali. Oba ta dva sta posebno poudarjala, da so hoteli samo dati enajino lekcijo onim, ki pišejo proti njim. Posebno jim je bila na srcu »Goriška Straža«; tudi kadar se je v senatu imenovalo ime »Goriška Straža«, je kar zašumelo med občinstvom, med katerim je bila večina fašistov in fašistk.

Državni pravdnik je zatožence bolj zagovarjal kot pa branil zakon. Predlagal je, da naj se Calligaris kaznuje po členu 85, nameravanem poškodovanju tuje lastnine. Za ostala dva so bile lažje okoliščine. Odvetnik Luzzatto je orisal položaj, v katerem se danes nahaja naša politična javnost in smatra ta napad za dejanje političnega boja narodne stranke proti strankam, ki so Italiji sovražne. Tu so ušle mlademu odvetniku tudi besede, ki bi mu ne smele uteči, da je visela v neki vasi pri Gorici **srbska** trobojnica in da so nekega vojaka z bajonetom na grlu silili (slučaj Grahovo), da naj kliče: **Živela Srbija!** Prvič bi moral mladi doktor ločiti slovensko zastavico od srbske in jugoslovenske, (to spada danes že k njegovi splošni izobrazbi) in drugič so italijanski listi sami pisali, da so silili vojaka, naj kliče »Živela Jugoslavija!« — poleg tega, da je bilo vse skupaj zlagano. Da je doktor to omenil, je bilo sicer potrebno, da je bolj živo predstavil nevarnost, ki preti državi, katero čuvajo fašisti.

Tudi drugi odvetnik je zagovarjal dejanje ostalih dveh obtožencev kot upravičeno in razumljivo z nacionalističnega stališča. Tu moramo tudi opomniti, da je vodja »Narodne tiskarne« g. Lukežič pričal v slovenskem jeziku.

Pozno popoldne je bila razglašena obsodba. Calligaris je dobil 4 mesece ječe, ostala dva sta oproščena. Tudi prvega nameravajo oprostiti na podlagi amnestije. Škode bodo plačali Narodni tiskarni samo par sto lir. Tako je končala prva razprava proti fašistom v Gorici. —(F. B.)

Br. pevsko dr. »Stanjel« v Stanjelu priredi veliko spomladansko veselico s plesom, igro, deklamacijo in petjem dne 28. III. t. l. v veliki grajski dvorani. Sodelovalo bo več bratskih društev. Vzpored se pravočasno objavi. Odbor.

Dramatični krožek v Ajdovščini uprizori v soboto, dne 5. marca ob 8. uri zvečer in v nedeljo, dne 6. marca ob 4. uri pop. tridejansko burko »**Veleturist**«. Brez dvoma bode uspela ta burka tudi na našem odru, kakor je uspela do sedaj še na vseh odrih, kjer je bila uprizorjena. Pri tej burki bodo lahko prišli na svoj račun ne samo vsi oni, ki se hočejo nasmejati pri vsaki predstavi, tudi tam, kjer ni na mestu, ampak nasmejati se bo moral do solz, pa naj pride k predstavi s še tako trdnim sklepom ostati resen. Junak Dolinar kot »veleturist« z vsem svojim sorodstvom in z vsemi svojimi prijatelji bo ostal brez dvoma veren drug Bucku v »Belem konjičku« in Cekinu v »Španski muhi«. Pa tudi naši planinci, katerim je sedaj tako prikrajšan užitek naših gora in planin, bodo imeli priliko diviti se krasnemu razgledu s Kredarice tik pod vrhom našega častitljivega očaka Triglava, kamor se bodo povspeli z ravnateljem Dolinarjem.

Opomba: Opozarjamo posetnike predstav, da bodo odslej sedeži označeni s številkami, in se bodo oddajale vstopnice v predprodaji na izbero po številkah. Slavno občinstvo se poziva, da se v tem oziru pri zasedanju svojih prostorov drži brezpogojno in strogo reda.

Log pod Mangartom. Lansko leto je izšlo v »Edinosti« par člankov, v katerih se je dopisnik spomnil tudi mdrije gorske vasi na Primorskem in ne brez povoda. Pisal je namreč, da je v tej vasi zastopana takorekoč cela panorama — lepe Italije. — Paradirala so imena vseh znamenitih italijanskih mest nad vhodom hiš, kjer človek išče utehe za lačni ali žejni želodec. Vinski bratec je obiskal lahko v enem popoldnevu vsa znamenita mesta od Rima preko Firenc in Milana do Benetk, ter se konečno odpočil v Baru »Nuova Italija«.

Toda žal — prehitro so minuli dnevi, ki so s svojo krasno gorsko floro opravičevali obstanek te južne panorame. Prikimala je starka zima, ter se čudeno ozrla v ta kraj in v prvem hipu, ko je opazila to izpremembo, mislila, da se je zmotila. Toda le za trenutek. Pogled na sinje gore in zavedla se je takoj, da je na pravem mestu in se ni dala premotiti od potemkinovih oktraskov, temveč jih je kar čez noč poslala tje, kamor spadajo. Prizanesla je samo albergu Turino in Savoja, ker je najbrže smatrala, da je njun obstanek opravičen. Po Piemontu ima zima namreč še nekaj besede, zato je imela letos tudi usmiljenje s svojimi znanci. Bo-li imela tudi, ko se k letu zopet povrne, še toliko usmiljenja? Tega sedaj še ne vemo. Ne vemo, kaj misli. Počakali bomo takrat. Opazovalec.

Iz Mavhinaj. Ker gre po vasi vest, da sem podpisani pisal dopis »iz Mavhinj« v Edinosti od 26. II. t. l., izjavljam, da nisem v nobenem stiku z omenjenim dopisom. — Hinko Legiša, učitelj.

Vesti iz Notranjske

Smrtna nesreča. 17. febr. nekako ob 2 popoldne je peljal hlapec bremenskega župana g. Antona Milharčiča in obč. tajnika g. A. Lavrenčiča iz Hrušovja v Postojno. Sredi klanca pri Dilcah je za veznikom navzdol pridrvel v divji naglici, vendar tiho težko naložen tovorni avtomobil in butnil s tako silo v voz, da je zunek koleselj popolnoma strl, vse osebe pa vrgel na cesto. G. župan je priletel z glavo ob obcestni kamen, avtomobilno kolo mu je sredniji del života zmečkalo tako, da je ostal na mestu mrtev; g. tajnik je dobil lahke poškodbe, hlapcu se ni zgodilo nič hudega. Konji so pobiti in krvavi tekli proti sosednji vasi; našli so jih zamotane v neki žici. — G. Milharčič, ki se je bil pred dobrim letom vrnil iz ruskega ujetništva, zapušča vdovo in sedem nepreskrbljenih otrok. — Nesrečnemu pokojniku daj Bog večni mir! Žalostni družini Milharčičevi naše odkrito sožalje!

Ogorčeno vprašujemo: Ali so res vse te grozne nesreče višjim oblastvom »malenkost«! Ali res nimajo toliko moči — in toliko volje — da bi brezobzirno-lahkomiselne ljudi poučile, kako je voziti z avtomobili? Kje — kje vendar živimo?«

DAROVI

— Barkovljan daruje L 5'— za družino Udovič iz Sv. Ivana in L 5'— za Marijo Grizančič pri Sv. Mar. Magd. spodnji. Denar hrani upravništvo.

MALI OGLASI

se računajo po 25 stotink beseda. — Najmanjša pristojbina L 2.—. Debele črke 40 stotink beseda Najmanjša pristojbina L 4.—. Kdor išče službo plača polovično ceno.

NA PRODAJ je mešan hrastov in bukov gozd oddaljen streljaj od glavne ceste. Isto tam se odda tudi popolnoma nova oprava za trgovino. Naslov pri upravništvu. (349)

DRŽ. URADNIK išče sobo event. s hrano. Ponudbe pod »Uradnik« na upravništvo. (350)

DVA MLADA uradnika, želita v svrho ženitve, znanja z gospodičnama neomadeževane preteklosti. Cenj. ponudbo s sliko, na naslov: 500 poste restante **Podbrdo.** (348)

TRTNE ŠKROPILNICE sistem »Austria« iz tovarne Franc Nechwille, Dunaj, ima v zalogi Ivan Mesesnel, Vipava. (347)

ODDA se v najem »Hotel Korina« ugoden za letoviščarje. Tudi je mnogovrstna stavbinska oprava na prodaj. Izve se pri inseratnem oddelku »Edinosti«.

DVE OMARI, postalja z vzmetjo, tri ilmnice, umivalnik, ponočna omarica in divan se prodajo po nizki ceni. Via Giovanni Boccacio 6, pralnica. 343

ZLATO in srebrne krone plačam več kot drugi kupci. Albert Povh, urar, Mazzini 46 (v bližini drvenega trga). 25

KRONE plača vedno par cent. več nego vsak drugi kupec, edinole Alojz Povh, trgovina Piazza Garibaldi št. 3, telef. 3-29 (praj trg Bariera)

FOTOGRAF ANTON JERKIČ, TRST, ulica Roma (poštna ulica) 24, **Gorica,** Corso Verdi (vrtna ulica) št. 36 priporoča se svojim sorojakom. (35

POZOR! Kdor hoče kupiti **vrvi,** strange, oglavje, (Halftre), opasivnice, **vrvi** za zvonove in stolpene ure, sploh vse v mojo stroko spadajoče potrebščine naj se obrne na **staroznano vrvarno** v Postojni. Alojzij Vagheka, vrvar. 312

CUNJE in vreče kupuje J. Babič, Molin grande štev. 20. 331

ŠTEDILNIKE za vzidanje vseh vrst ima v zalogi Maks Križe, Postojna. 325

ŠIVALNE STROJE nemških izdelkov, dvokolesa, pneumatike in drugo ima v zalogi Maks Križe, Postojna. 324

KUHARICO - SLUŽKINJO sprejme Ferfolja, Fabio Filzi 17. 345

KLJUČAVNIČARSKEGA pomočnika, ki se razume tudi na avtomobilska popravljanja, sprejme Maks Križe, Postojna. 323

PES (fermač) z rujavimi lisami se je našel dne 20. februarja. Lastnik naj se zglasi pri županu v Velikem Dolu pri Komnu. 344

POSESTNIK VODNE ŽAGE in stanovanjskih poslopij ob isti v zelo prometnem kraju ob železnici sprejme **v svrho boljšega izrabljanja** vodne moči kot družabnika kakega praktično izvežbanega mojstra (kovaškega, mizarskega, ali kaj sličnega), ki razpolaga s potrebnim orodjem, in če mogoče s kakimi stroji. Ponudbe pod »Vodna moč« na upravništvo. 339

UBIRALEC in popravljalec glasovirjev in harmonijev Andrej Pečar, Trst, ul. Coroneo 1, V. 333

IZGUBILA se je boa - Alaska. Pošteni najditelj naj jo odda proti nagradi G. Grego v ulici Fabio Filzi št. 10. 332

Milo „LUBRA" je zajamčeno čisto in nadkrilj uje neoporečno vsako drugo milo kateregasibodi izvira, bodisi radi naravne kakovosti, bodisi radi posebne izdelave. — Milo „LUBRA" se dobiva v vsehboljših prodajalnah in mir odlinicah

Zaloga mrtvaških potrebščin
MARIJA EMER
na Opčinah štev. 200 (blizu cerkve)
Ustanovljena leta 1905. (163)

Novi dohodi kovinastih rakev I., II. in III. razreda. — Venci iz umetnih cvetlic. Velika izbera oblečic, sveč itd. itd.

PFAFF Stroj za šivanje in vezanje pravi nemški izdelek
Seidel & Neumann in „Singer" Gast & Gasser
Bogata zaloga vseh potrebščin. Mehaniču delavnica za vsako popravljanje.
Tvrdka ustanovljena l. 1873
FRANCESCO BEDNAR
Trst, ul Campanile 19

†

S tužnim srcem naznanjamo prežalostno vest vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša preljuba mati in stara mati

Ivana vdova Poljšak

na po kapi prizadetih bolečinah dne 2. III. ob 9'30 uri zjutraj v 74 letu mirno v Gospodu izdihnila svojo blago dušo po prijetih sv. zakramentih.

Pogreb predrage pokojne matere bode v petek, dne 4. t. m. ob 9. uri zjutraj.

STEGOVCI (Šmarje), 2. III. 1921.

ŽALUJOČI OSTALI.

NOVI DOHODI.
Plugi št. 5, 6, 7, 10, brane, cepiči, sita, stiskalnice za grozdje, škropilniki, mehi za žvepljanje, vrči za mleko, parni aparati za krmo itd. — Tehtnice za sol, tobak, za mesnice in družinsko rabo. — Železni in medeni uteži.
ING. RIGHI & VIDOVICH - Trst
166) Via Sanità 8, vogal Via Porporella

Pozor
zdravniki in kapitalisti!
Vrelci mineralnih vodá, sloveči že v sredini preteklega stoletja v eni najlepših pokrajin Slovenije, v polnem obratu, (letna produkcija 1,000.000 litrov) pripravni za moderno zdravilišče, najugodneje na **prodaj.** Vprašanja pod »Zlati vrelec« na Anon. zav. **Dr. Beseljak,** Ljubljana. (193)

Pozor trtorejci! (34)
Imam na prodaj še nekaj tisoč **cepljenih trt črne in bele vrste** na raznih amerikanskih podlagah. — Cene po dogovoru **Pipan Josip, Preserje 16 pri Komnu.**

A. De Masi & G. Sferza
Mavricija Wackvitza nasledniki
Trst, ul. Torre bianca 32. Telefon 29-83
Velika izbira majoličnih in železnih peči znamke „Premier", ekonomskih ognjišč in štedilnikov lastnega izdelka, plošč iz litega železa razne velikosti, ražnjev in cevi za peči.
Cene zmerne. (24)

MARTELLO
Lim za mizarje
Rižev škrob - Ultramarin - Soda v kristalih-Soda solvay-Octovava kiselina - Barve in lake - Pralna mila - Rafija - Glauberjeva sol
COLONIALE OLANDESE
Družba za uvoz in izvoz
Trst - Pier Luigi da Palestrino št. 2
Na zahtevo ceniki

Novo konsumno društvo v Barkovljah
vabi na
redni občni zbor
ki se bo vršil
v četrtek, 17. marca 1921, ob 19. uri zvečer v društvenih prostorih
DNEVNI RED:
1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Razni predlogi.
K obilni udeležbi vabi
(196) ODBOR.

Riunione Adriatica di Sicurtà v Trstu
(Lastna palača!) Ustanovljena leta 1838.
Zavarov. proti škodi, povzročeni po ognju, strali in eksplozijah. Zavarovanja steklenih plošč proti razbitju. Zavarovanja proti tatvini z vlomom. Zavarovanja pošiljatev na morju in po suhem. Življenjska zavarovanje v najrazličnejših kombinacijah — Zastopstva v vseh deželnih glavnih mestih in važnejših krajih.

KUNE
se kupujejo po najvišjih cenah.
Ustrojenje, izdelovanje in barvanje se izvršuje z jamstvom.
Trgovina kožuhovin, Trst, ul. Gatteri 32

Malo posestvo
obstoječe iz hiše, velikega vrta, bukovega gozda in hoj, travnikov in njiv se proda radi selitve. Naslov pri upravništvu. (188

Plačam L 180.— in tudi več za lepe zimske kože KUN
(belic in rumenic).
Kupujem tudi kože lisic, vider, dihujev itd. po najvišjih cenah.
Za večje množine pridem osebno na lice mesta.
Pišite takoj na **D. WINDSPACH, Trst, V. Cesare Battisti** (Stadion) **št. 10, I. nadstropje**

Dobroznana tvrdka
A. Ferfolja
— Trst —
ul. Torreblanca 22, tel. 18-07
uljudno naznanja slavnemu občinstvu, da je zopet začela trgovati z raznovrstnimi vini, likerji in sploh z vsakovrstnimi opojnimi pijačami na debelo.
Priporoča se najtopleje udani
(124) **A. FERFOLJA.**

Naročajte in širite „EDINOST"

Andrej Purlč-kovač
Trst — ulica Media št. 6
prodaja vsakovrstne ŠTEDILNIKE (Sparherd) in druge potrebščine, ter izvršuje vsakovrstne poprave
(32)

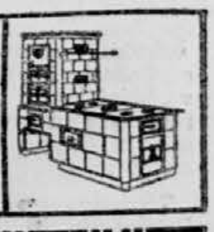

Gentilli & Križmančič
Trst — Via Mazzini štev. 40 — Trst.
Velika skladišča manifakturnega blaga. Velika izbera blaga za moške in ženske obleke. Oprava za neveste. Drobnarije
Na debelo (28) **Na drobno**

PODLISTEK

TUJINEC (72)

Vsa družba je vzvalovila in se je začela zbirati v dveh velikih dvoranah s prastarimi slikarijami iz mitologije po stropovih.

Veselje je nekoliko potihnilo, ali skrivno namigavanje in zbadanje maldino ni prenehalo, pa tudi starejši so odganjali navadno resnost z obraza.

Skozi velika okna so sipali žopi solnčnih žarkov na pod in belile so se velike mize, okrašene z dragocenim posodjem in cvetjem. Zato so spustili bele svilene zastore, da ublažijo toplo svetlobo.

Vse je bilo pripravljeno; čakali so le še na Vlaha, ki apasedejo. Ali njega ni bilo in so se slednjič namestile za mize kakor je naneslo, samo Boničevo obitelj so namestili v skupini na častnem mestu, a poleg njih prazen sedež za Vlaha; ker so že vedeli, da se je stri Vlaho pomiril z njim.

In svečani obed je začel, s početka tiho, potem pa vedno glasneje in živahnejše. Jedi so bile izbrane in slastne, ali ne tako številne zato, da ne bi bilo gostom predolgo in da bi imeli več časa za druge zabave.

To je imela biti zadnja gostija Sadijeve družine v ti hiši, pak je mladi domačin naročil ciganesko glasbo, pripravil dvorano za ples in umetalne ognje za zvečer.

— Razveselimo nekoliko stari dvor, predno vam ga demo! — je rekel Stanku.

No, temu se je nabralo toliko tuge v duši in toliko solz, da bi bil najrajše ostal sam ter se zjokal, da bi nu odšlo. A, če bi ga bil kdo vprašal po vzroku njegovi žalosti, ne bi mu vedel reči niti besede. Ali, za mizo je bilo tako veselo in srečno, da ni nikdo opažal njegove žalosti, in bilo mu je še težje.

Nekolikokrat so se spomnili Vlaha in se čudili, da ga še ni, Stanko pa se ni menil za ničesar več, misleč, da se vse to okolo nič ne tiče njega in kakor da je le slučajno zablodil semkaj.

Celo tudi tedaj, ko so se začuli pred vhodom Vlahovi koraki in kako povprašuje slugo o nečem, ni hotel niti pogledati v Mado, kar je delal doslej vedno.

Ko je Vlaho vstopil, bil je jako zmeden, bled in glas se mu je tresel, in nikdo ne bi sodil, da je to oni isti brezskrbni dečko.

Čim je pozdravil, so ga obsuli z vprašanji, on pa ni za hip odgovoril nikomur, in šele nekoliko kasneje komaj iztisnil, kakor da mu je grlo zavezano:

— Mojega očeta je danes zjutraj zadela kap in zdravnik pravi, da ne preživi.

Vse je začudila in ganila ta vest, še bolj pa na čin, kakor je to izrekel Vlaho. V njegovem glasu in na njegovem obrazu je bilo toliko iskrene žalosti, da so ga vsi gledali s sočutjem in tako ljubeznivo, kakor da so ga hoteli tolažiti s svojimi pogledi.

— Komaj sem utegnil vzeti denar in ga donesti semkaj, ker nisem mogel zaupati nikomur, ker nisem mogel zaupati nikomur, a dal sem besedo... Oprostite mi — moram takoj nazaj...

Hitro je izročil Stanku denar, se poklonil vsem in odšel.

— Gotovo niti ničesar pokusil, pa vzemi kaj na hitro! — mu je rekel Josip in vstal, da ga namesti pri mizi.

— Ah, pusti me! Oče mi umira, razumeš?

In ni se mogel vzdržati solz, marveč so se mu vlile na ustnice, ki so se mu zakrivile na jok, in zbežal je poprej, nego je zajokal na glas.

— In jaz se mu niti zahvalil nisem, temu dobremu mladeniču — je rekel Stanko Madi, ki je bila ganjena kakor vsi drugi.

Tudi stari Mato se je zamislil in si na skrivaj utiral solze radi starega svojega prijatelja in druge, a morda tudi radi Vlaha.

Potem je začel razgovor o tam nemilem slučaju. Na to so prešli na druge stvari in tako se je počasi povrnilo prejšnje veselje, razun, da je Stanko ostal vedno zamišljen in tužen. Toda, ne radi Vlaha, ker si je mislil tudi ob tej priliki: Njega ljubijo vsi, on je njihov in utolaži se skoro. — Slednjič so začeli gostje piti z vedno manje strahu, da se opijejo, in vrstile so se pesmi in zdravijce v dimu cigaret.

Tudi Stanko je hotel piti, da bi se razveselil na čemur si bodi — in pa boječ se, da ne bi ei krivo tolmačil njegove žalosti. Ali premislil je, da radi tega pijejo samo obupanci, pak mu ni šlo v slast in pil je jako malo.

Oči gostov so takrile vedno močneje; nekaj mladnic je odšlo šepetaje, ali tisti, ki so ostali, se niso brigali za to, marveč so nadaljevali z veseljem kakor poprej